

Crna Gora

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu

MAPIRANJE USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U CRNOJ GORI

Podgorica

2019. godina

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
UVOD	6
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	9
MAPIRANJE LICENCIRANIH PRUŽAOCA USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE	11
CENTAR ZA SOCIJALNI RAD.....	18
USTANOVE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE	20
MAPIRANJE I ZASTUPLJENOST DRUGIH USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE.....	22
KATALOG USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE	25
KATEGORIJE KORISNIKA USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE	62
ZAKLJUČAK.....	64

SAŽETAK

Mapiranje usluga socijalne i dječje zaštite sprovedeno je od strane Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu u cilju identifikacije postojećih resursa, odnosno usluga koje sprovode javne ustanove, organizacije civilnog društva, nevladine organizacije, privredna društva, preduzetnici i fizička lica. Mapiranje treba da doprinese unapređenju procesa planiranja, identifikacije potreba i prioriteta za održivo finansiranje usluga iz sredstava javnih prihoda.

Istraživanjem su obuhvaćeni licencirani pružaoci usluga, ali i organizacije koje pružaju podršku građanima a još uvijek nisu licencirane. U odnosu na aktivnosti koje pružaju one su mogle da se opredijele u okviru kojih usluga socijalne i dječje zaštite pripadaju njihove aktivnosti.

Istraživanje je kreirano kao mješovito istraživanje koje uključuje kvantitativne i kvalitativne metode i realizovano je kroz tri faze. Instrument za prikupljanje podataka kreiran je u formi upitnika koji sadrži informacije potrebne za izradu analize o pružaocima usluga i samim uslugama socijalne i dječje zaštite. Prikupljanje podataka realizovano je tokom novembra i decembra 2018. godine, a podaci o broju licenciranih pružaoca usluga revidiran je na kraju izrade izvještaja. Kako su podaci prikupljeni u kratkom roku i kroz redovan rad Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, prikupljanje podataka realizovano je anketom koja je distribuirana preko interneta. Izvještaj je zasnovan na odgovorima samih organizacija, bez dodatne provjere podataka. Drugo ograničenje istraživanja je još uvijek nedovoljno razvijen sistem licenciranih pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite, što je onemogućilo dublju obradu.

Ispitanici, odnosno učesnici istraživanja su centri za socijalni rad, ustanove socijalne i dječje zaštite, nevladine organizacije, opštinske organizacije Crvenog Krsta, privredna društva i fizička lica. Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, raspolaže podacima o 114 mapiranih pružalaca usluga, na osnovu izvještaja dobijenih iz ankete.

Pretragom podataka kod Ministarstva rada i socijalnog staranja, u ovom periodu licencom raspolaže 27 pružalaca usluga od čega je 16 javnih ustanova i 11 nevladinih organizacija.

Licencirani pružaoci usluga pružaju usluge podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, kao i usluge smještaja. Javne ustanove u najvećem procentu pružaju usluge podrške za život u zajednici i to uslugu dnevnog boravka, dok su kod nevladinih organizacija najzastupljenije savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge.

Kod nelicenciranih nevladinih organizacija, najzastupljenije su savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, čiji udio iznosi 37% od ukupnog broja usluga koje pružaju. Udio usluga podrške za život u zajednici je 31%, dok udio od 32% pripada tzv. *drugim* uslugama.

Dalje, mapirano je 12 opštinskih organizacija Crvenog krsta i prikazane su usluge kojima ove organizacije podržavaju i osnažuju ugrožene grupe građana u Crnoj Gori.

Dom starih „Duga“ je jedino privredno društvo koje je identifikovano mapiranjem i bavi se uslugom smještaja odraslih i starijih lica sa invaliditetom.

Centri za socijalni rad i ustanove socijalne i dječje zaštite sa vrstom usluga koje pružaju, prikazani su odvojeno u tabelama, radi boljeg pregleda raspoloživih i dostupnih usluga u Crnoj Gori.

Konačno, u poslednjem odjeljku izvještaja nalazi se katalog usluga socijalne i dječje zaštite u kome su integrisani pružaoci usluga (licencirani i nelicencirani) sa vrstom usluga koje pružaju i kategorijama korisnika usluga, a na osnovu dobijenih odgovora iz upitnika.

Korisnici usluga socijalne i dječje zaštite su djeca, mladi, odrasli i stariji. Kod većine pružaoca usluga zastupljeno je više starosnih kategorija korisnika usluga socijalne i dječje zaštite.

Način pružanja usluga iz socijalne i dječje zaštite može biti preko javnih ustanova, organizacija civilnog društva, nevladinih organizacija, privrednih društava, preduzetnika i fizičkih lica. Najzastupljenije su javne ustanove i nevladine organizacije. Ukoliko ne postoji sinergija u njihovom međusobnom funkcionisanju, onda nisu usmjereni ka jednom cilju, a to je interes korisnika. Socijalna i dječja zaštita diverzifikovana je i pluralizovana, kako u dijelu usluga, tako i u dijelu pružalaca usluga, što je svakako prilog opštoj potrebi da svi socijalni akteri djeluju ka jednom cilju, a to je krajnji korisnik. Riječju, nevladine organizacije se smatraju partnerima koji u saradnji sa organima državne uprave rade na unaprjeđenju socijalne i dječje zaštite i veoma su važan segment u lancu aktera.

U toku mapiranja usluga i pružalaca usluga socijalne i dječje zaštite, identifikovala se neusklađenost određenog broja pružalaca usluga, mahom iz nevladinog sektora, sa zakonskim odredbama kada su u pitanju usluge socijalne i dječje zaštite. Konkretno, pokazalo se da neki pružaoci usluga ne prepoznaju usluge socijalne i dječje zaštite onako kako su u Zakonu definisane. U tom smislu, bili smo prinuđeni da putem tumačenja nekih odgovora sami definišemo koju vrstu usluga pruža neki pružalac. Upravo kroz te poteškoće uočio se i izazov na ovom zajedničkom putu državnog i NVO sektora.

Kroz profesionalizovanje sopstvenog djelovanja kod NVO sektora, osigurava se podrška i partnerstvo državnog sektora. Budući da je licenciranje pružalaca usluga socijalne i dječje zaštite proces koji je započet i koji traje, postoji uvjerenje da će ove poteškoće upravo na taj način biti prevladane, jer kroz proces licenciranja filtriraće se svi elementi koji u ovom trenutku čine prepreku ka potpunoj funkcionalnosti svakog pružaoca usluga, koji je nosioc ovih i sličnih problema.

UVOD

Reforma sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori, usmjerena je na usvajanje evropskih standarda u oblasti zaštite osnovnih ljudskih prava i usklađivanje sa savremenim tokovima u socijalnoj i dječjoj zaštiti. Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, koji je donesen 2013. godine, propisano je da su prava iz socijalne i dječje zaštite osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite. Socijalna i dječje zaštita u Crnoj Gori definisana je Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti (član 2), kao: “djelatnost kojom se obezbjeđuju i ostvaruju mjere i programi namijenjeni pojedincu i porodici sa nepovoljnim ličnim ili porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku” (“Službeni list Crne Gore” broj 27/13 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17 i 50/17). Kako bi se obezbijedila adekvatna podrška građanima, tokom reforme došlo je do promjena na zakonodavnom nivou u cilju uvođenja pluralizacije pružalaca usluga, prestrukturisanog regulatornog sistema s licenciranjem pružalaca usluga i stručnjaka u socijalnoj i dječjoj zaštiti, i uveden je sistem akreditacije programa obuka kojim se obezbjeđuje stručno usavršavanje stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga.

Članom 62 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti definisane su usluge podrške za život u zajednici koje obuhvataju aktivnosti koje podržavaju boravak korisnika u porodici ili neposrednom okruženju. Usluge podrške za život u zajednici su: dnevni boravak/centar, pomoć u kući, stanovanje uz podršku, svratište, personalna asistencija, tumačenje i prevođenje na znakovni jezik i druge usluge podrške za život u zajednici.

Član 63 definiše savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge koje obuhvataju savjetovanje, terapiju, medijaciju, SOS telefon i druge usluge s ciljem prevazilaženja kriznih situacija i unaprjeđivanja porodičnih odnosa.

Član 64 definiše smještaj kao uslugu, a ova usluga podrazumijeva boravak korisnika: na porodičnom smještaju-hraniteljstvu, porodičnom smještaju, u ustanovi, u prihvatilištu-skloništu i u drugim vrstama smještaja. Smještaj može biti privremeni, povremeni i dugotrajni.

Član 71 definiše usluge neodložne intervencije, a koje se usluge pružaju radi osiguranja bezbjednosti u situacijama koje ugrožavaju život, zdravlje i razvoj korisnika i obezbjeđuje se 24 sata dnevno. Usluge neodložne intervencije pruža centar za socijalni rad uz obaveznu saradnju sa drugim nadležnim organima i službama.

Tabela 1 Vrste usluga socijalne i dječje zaštite

USLUGE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE	
Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak/centar
	Pomoć u kući
	Stanovanje uz podršku
	Svratište
	Personalna asistencija
	Tumačenje i prevođenje na znakovni jezik
Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje
	Terapija
	Medijacija
	SOS telefon
Usluge smještaja	Porodični smještaj-hraniteljstvo
	Porodični smještaj
	Smještaj u ustanovu
	Prihvatilište-sklonište i druge vrste smještaja
Neodložne intervencije	Usluge koje se pružaju radi osiguranja bezbjednosti u situacijama koje ugrožavaju život, zdravlje i razvoj korisnika i obezbjeđuje se 24 sata dnevno. Usluge neodložne intervencije pruža Centar za socijalnu rad
Drugo	Ostale usluge

Usluge socijalne i dječje zaštite definisane su, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore" broj 27/13 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17 i 50/17)). U skladu sa ovim Zakonom, djelatnosti iz oblasti socijalne i dječje zaštite mogu pružati javne ustanove, organizacije civilnog društva, nevladine organizacije, privredna društva, preduzetnici i fizička lica, ukoliko zadovoljavaju uslove za obavljanje te djelatnosti i dobiju licencu.

Razvoj usluga socijalne i dječje zaštite prepoznat je različitim strateškim dokumentima. Opšti cilj Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine je unaprijeđen kvalitet života korisnika socijalne i dječje zaštite i njihova osnaženost za samostalan i produktivan život.

U skladu sa principima i ciljem socijalne i dječje zaštite, Zavod za socijalnu i dječju zaštitu pokrenuo je istraživanje sa fokusom na dostupnost usluga definisanih Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore" broj 27/13 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17 i 50/17)) i akcionom planom Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite 2018-2022. godine i Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018-2022. godine.

Realizacija istraživanja će doprinijeti ostvarivanju jednog od ciljeva socijalne i dječje zaštite jer će omogućiti informisanje pružaoca usluga, donosioca odluka, potencijalnih korisnika, kao i cijele javnosti o pluralizmu usluga i dostupnosti mreže usluga u lokalnim zajednicama kroz konkretan rad relevantnih socijalnih aktera.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja je mapiranje i identifikovanje pružaoca usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite. Učesnici istraživanja su centri za socijalni rad, ustanove socijalne i dječje zaštite, nevladine organizacije, opštinske organizacije Crvenog Krsta, privredno društvo i fizička lica.

Istraživanje je kreirano kao mješovito istraživanje koje uključuje kvantitativne i kvalitativne metode i realizovano je kroz tri faze.

Pripremna faza obuhvata analizu zakonodavnog okvira i dostupne literature, realizaciju fokus grupa, kreiranje upitnika za prikupljanje podataka i identifikovanje ciljnih grupa. Fokus grupe su organizovane sa predstavnicima nevladinih organizacija, kao i predstavnicima opštinskih organizacija Crvenog krsta. Realizovane su četiri fokus grupe sa ukupno 27 učesnika. U fokus grupama učestvovala su organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom djece, žena žrtava nasilja, zaštitom starijih, pravima osoba sa invaliditetom i osoba koje su korisnici psihoaktivnih supstanci. Podaci dobijeni kroz fokus grupe poslužili su za kreiranje upitnika ali i identifikovanje izazova u procesu licenciranja pružaoca usluga.

U drugoj fazi istraživanja upitnici su distribuirani identifikovanim pružaocima usluga. Upitnik je poslat na 463 adrese koje su identifikovane pretragom Centralnog registra privrednih subjekata, Ministarstva javne uprave – Registra nevladinih organizacija i bazom Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu. Pretragom su identifikovani licencirani pružaoci usluga, ali i pružaoci usluga koji nisu licencirani. Upitnik je distribuiran elektronskim putem, a rok za popunjavanje odgovora bio je dvije nedelje. Podaci su prikupljeni tokom novembra i decembra 2018 godine. Na upitnik je odgovorilo 146 ispitanika. U toku perioda koji je bio predviđen za popunjavanje upitnika, vođena je komunikacija sa ispitanicima putem telefona i elektronskim putem, kako bi proces bio što efikasniji i kako bi im se pružila podrška prilikom popunjavanja upitnika. U ovoj fazi istraživanja kompletirani su upitnici kroz provjeru svakog pristiglog upitnika u pogledu tačnosti unosa podataka. Nakon provjere validnosti dostavljenih upitnika, odbačeno je 32 upitnika zbog nepotpunih informacija, te je u analizu uključeno 114 upitnika. Treća faza istraživanja obuhvata obradu i analizu dobijenih podataka. Upitnik koji je kreiran za potrebe istraživanja, organizovan je u dvije cjeline. U prvoj cjelini ponuđen je set pitanja koja se tiču opštih informacija o funkcionisanju organizacije/ustanove, informacija o strukturi ljudskih resursa koji se bave pružanjem usluga, kao i informacija o načinu finansiranja organizacije/ustanove. Druga cjelina sadrži informacije o korisnicima usluga i informacije o uslugama koje pruža ustanova/organizacija. Upitnikom su obuhvaćeni podaci za sve vrste usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite, koje su definisane Zakonom.

Osnovno ograničenje istraživanja predstavlja nedovoljna kontrola nad kvalitetom podataka i još uvijek nedovoljno razvijen sistem pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite. Naime, samo istraživanje nije obuhvatalo provjeru validnosti podataka putem terenske posjete, već su podaci zasnovani na osnovu odgovora pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite i organizacija koje pružaju podršku građanima. Kako bi se osiguralo da organizacije razumiju pitanja na adekvatan način tokom prikupljanja podataka bila je obezbijedena podrška putem telefona i elektronske pošte. Ipak, fokus grupe ukazuju da su organizacije nedovoljno informisane o samom pravnom okviru i uslugama socijalne i dječje zaštite, što je moglo da utiče na validnost odgovora. U tom smislu, potrebno je razmotriti da se prilikom narednih ispitivanja i prikupljanja podataka realizuje i podrška na terenu. Isto tako, izazov prilikom realizacije ovog istraživanja je mali broj organizacija koje su licencirane kao pružaoci usluga socijalne i dječje zaštite, kojih je u trenutku prikupljanja istraživanja bilo manje od 11 licenciranih pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite koje pružaju nevladine organizacije. Ipak, značajno veći broj organizacija pruža podršku građanima, ali još uvijek nisu licencirane. U tom smislu, ukoliko bi se realizovalo samo mapiranje licenciranih pružaoca usluga, dobila bi se pogrešna slika o stepenu podrške koja je dostupna građanima. S tim u vezi, i organizacije koje pružaju podršku građanima a još uvijek nisu licencirane obuhvaćene su ovim istraživanjem. U odnosu na aktivnosti koje pružaju, one su mogle da se opredijele u okviru kojih usluga socijalne i dječje zaštite pripadaju njihove aktivnosti. U tom smislu, dalji prikaz rezultata organizovan je u dva segmenta: mapiranje licenciranih pružaoca usluga socijalne i dječje zaštite; mapiranje i dostupnost drugih usluga socijalne i dječje zaštite.

MAPIRANJE LICENCIRANIH PRUŽAOCA USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Da bi neka ustanova, organizacija, fizičko ili pravno lice postalo ovlašćeni pružalac usluge, potrebno je da dobije licencu za obavljanje djelatnosti. Licencu za pružanje usluga izdaje nadležni organ državne uprave, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, na period od šest godina i obnavlja se u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Licenca je javna isprava, kojom se potvrđuje da pružalac usluge, odnosno stručni radnik ispunjava utvrđene uslove i standarde za pružanje određenih usluga, odnosno obavljanje stručnih poslova u oblasti socijalne i dječje zaštite. Pravilnikom o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, definisana je procedura koju je neophodno proći u procesu aplikacije za licencu. Budući da je proces licenciranja pružaoaca usluga u Crnoj Gori u toku, moguće je prikazati presjek do sada licenciranih pružaoaca usluga. Podatke smo ažurirali u toku samog istraživanja jer je određen broj pružaoaca usluga licenciran u periodu izrade ove analize.

Tabela 2 Licencirani pružaoци usluga socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori

r.br.	Pružalac usluge	Vrsta licence/usluga/korisnici
1	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Podgorica	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
2	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Herceg Novi	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
3	JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom Nikšić	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
4	Centar za prava djeteta Crne Gore	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca i mladi sa problemima u ponašanju)

5	JU Dom starih "Bijelo Polje"	1.Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u ustanovu (odrasla i stara lica). 2. Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (odrasla i stara lica sa invaliditetom).
6	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u Prijestonici	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
7	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju opštine Rožaje	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
8	JU Centar "Ljubović"	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u ustanovu
9	JU Dom starih "Grabovac" Risan	1.Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u ustanovu 2. Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u prihvatilištu-skloništu (smještaj odraslog i starog lica koje je beskućnik)
10	NVO "Porodični centar" Kotor	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu savjetovanje
11	JU Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju "Tisa"	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
12	SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu SOS telefon
13	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom Pljevlja	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
14	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u Prijestonici	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (odrasla i stara lica sa invaliditetom)

15	JU Dječji dom "Mladost" Bijela	1. Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u ustanovu (djeca bez roditeljskog staranja i djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama) 2. Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi) 3. Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u prihvatilištu -skloništu 4. Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu SOS telefon(smještaj djece)
16	NVU Roditelji	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu SOS telefon
17	Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju "Zračak nade" Pljevlja	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu pomoć u kući
18	Javna ustanova Centar za podršku djeci i porodici Bijelo Polje	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u prihvatilištu-skloništu (smještaj odraslog i starog lica, odnosno odraslog lica sa djetetom)
19	JU Dom starih "Pljevlja"	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u ustanovu
20	Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju Nikšić	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu personalna asistencija
21	Centar za bezbjedonosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore "Defendologija"	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca i mladi sa problemima u ponašanju)
22	Sigurna ženska kuća	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za smještaj u prihvatilištu-skloništu (odrasla i stara lica odnosno odrasla za djetetom)
23	NVO Crnogorska Iskra Berane	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu terapija
24	JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Berane	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
25	JU Dnevni centar za djecu o omladinu sa smetnjama u razvoju "Lipa" Plav	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu dnevni boravak (djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mladi)
26	SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu smještaj u prihvatilištu-skloništu (odrasla i stara lica odnosno odrasla za djetetom)

27	Crnogorski ženski lobi	Licenca za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite za uslugu SOS telefon
28	Pružaoци usluga porodičnog smještaja hraniteljstva	Centri za socijalni rad su izdali licencu za rad pružaoциma usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva tokom 2018. godine i licenca je izdata na period od dvije godine. Uslugu hraniteljstva pruža 252 hraniteljske porodice, od čega je 219 srodničkih i 33 nesrodničke hraniteljske porodice.

Od ukupnog broja licenciranih pružaoца usluga, 61% pripada javnim ustanovama, a 39% nevladinim organizacijama.

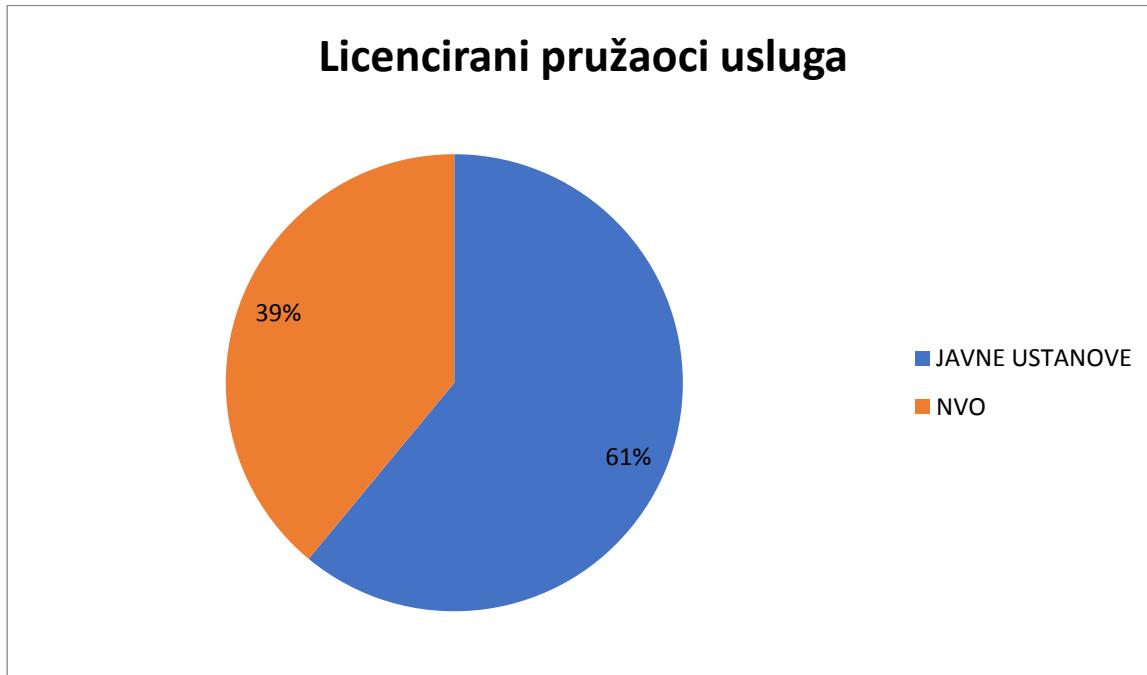
Regionalni prikaz dostupnih licenciranih pružaoца usluga vidi se u tabeli ispod.

Tabela 3 Prikaz licenciranih pružaoца usluga po opštinama/gradovima

Grad	Javne ustanove	NVO
Podgorica	2	4
Nikšić	1	4
Cetinje	2	
Bijelo Polje	3	
Pljevlja	2	1
Plav	1	
Berane	1	1
Rožaje	1	
Herceg Novi	1	
Risan	1	
Kotor		1
Bijela	1	

Licencirani pružaoци usluga pružaju usluge u 12 opština/gradova u Crnoj Gori. Nevladine organizacije najzastupljenije su u Podgorici i Nikšiću, dok je manja zastupljenost prisutna u južnom i sjevernom regionu. Sveukupno, još uvijek je mali broj licenciranih pružaoца usluga, pa je i zastupljenost nedovoljna za detaljniju analizu. Kod javnih ustanova uviđa se kontinuitet kada je u pitanju analiza po regijama, međutim, kako je proces licenciranja u toku, tako će se mijenjati i zastupljenost, pa se predlaže revidiranje ovog izvještaja u skladu sa procesom licenciranja pružaoца usluga.

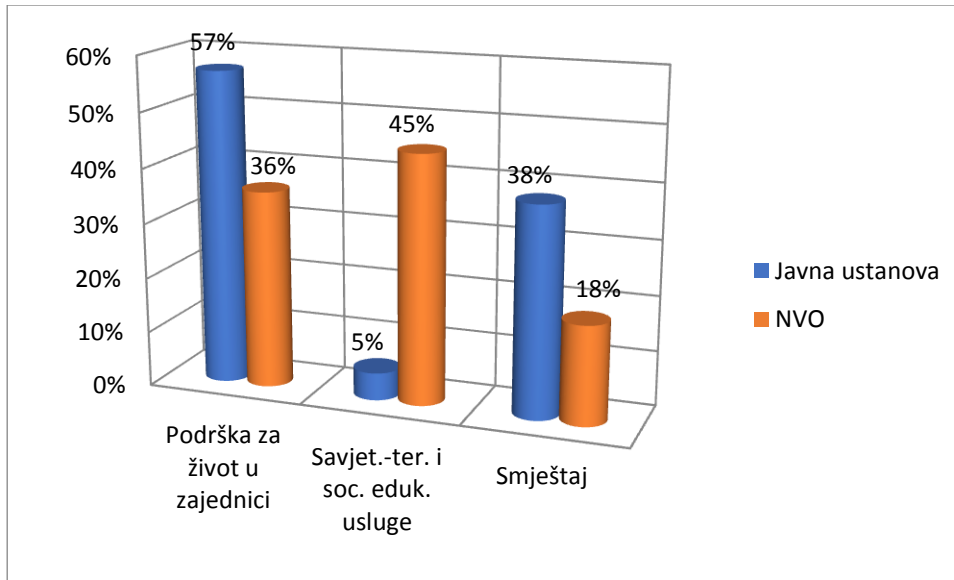
Grafik 1 Zastupljenost licenciranih pružaoca usluga prema vrsti pružaoca

Licencirani pružaoci usluga socijalne i dječje zaštite, pružaju 32 licencirane usluge. Broj usluga odstupa od broja licenciranih pružaoca usluga, budući da neki pružaoci posjeduju licence za više tipova usluga, što je u ovom momentu slučaj sa JU Dječjim domom „Mladost“ u Bijeloj, JU Domom starih „Grabovac“ iz Risna i JU Domom starih „Bijelo Polje“ iz Bijelog Polja.

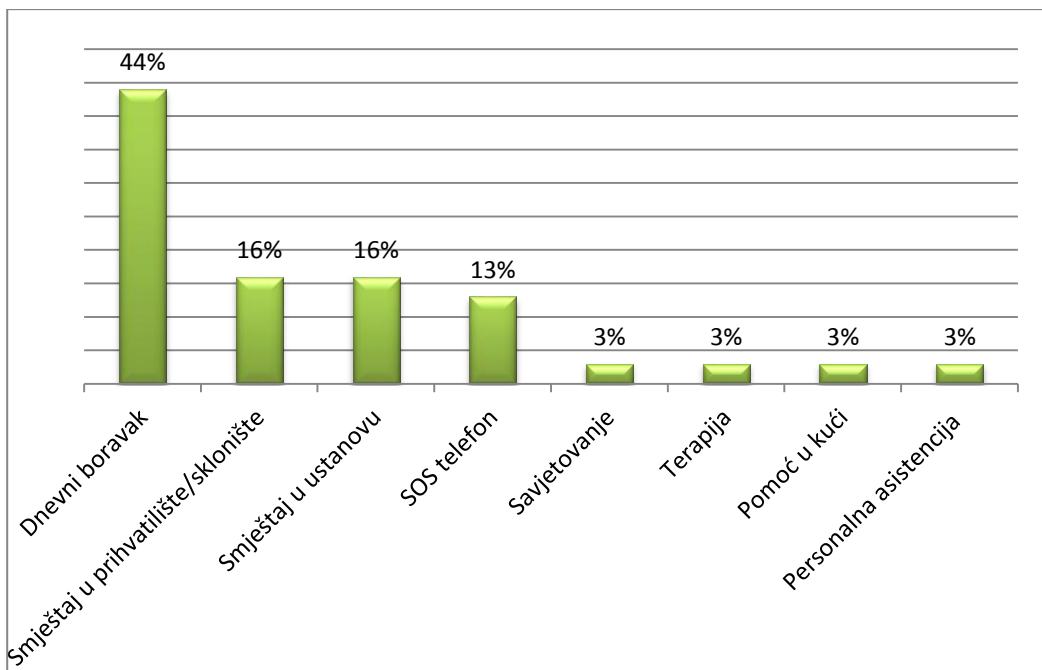
U narednom grafikonu prikazan je udio licenciranih pružaoca usluga prema vrsti usluga koje pružaju. Usluge podrške za život u zajednici i usluge smještaja najzastupljenije su kod javnih ustanova. Međutim, kod savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga primjećuje se značajno odstupanje kad se upoređuju javne ustanove i nevladine organizacije. Od ukupnog broja svih vrsta usluga, nevladine organizacije pružaju značajno više usluga iz pomenute kategorije. Iz ovog nalaza može se zaključiti da bi javne ustanove trebalo osnažiti u pravcu kreiranja programa za pružanje savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga. Grafik koji prikazuje ove podatke je u nastavku.

Grafik 2 Pružaoci usluga prema vrstama usluga

Kada su u pitanju pojedinačne usluge definisane Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, onda se obradom licenciranih usluga identifikuje najveća zastupljenost kod usluge dnevnog boravka, što se vidi iz narednog prikaza.

Grafik 3 Zastupljenost licenciranih usluga

Značajno je istaći da se u okviru projekta *Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite* koji Ministarstvo rada i socijalnog staranja sprovodi uz tehničku podršku UNDP-a, realizuje podrška usluzi *dnevni boravak za starije* od 1. aprila 2017. godine. U 2018. godini mreža dnevnih boravaka proširena je otvaranjem 4 nova dnevna boravka, te je tako projektom podržan rad mreže od 10 dnevnih boravka u 7 opština i to: 2 u Danilovgradu, 3 u Nikšiću, po jedan dnevni boravak u Mojkovcu, Plavu, Bijelom Polju, Rožajama i u Prijestonici Cetinje. U istom obimu nastavljena je podrška radu mreže dnevnih boravaka za starije i u 2019. godini, uz planirano proširenje obima pružanja usluge otvaranjem još tri dnevna boravka, i to u opštinama Žabljak, Kolašin i Pljevlja. Takođe, aktivan je i višenamjenski objekat u Petnjici u okviru kojeg je planiran i dnevni boravak za starije. Do avgusta mjeseca 2019. godine i ovaj dnevni boravak započeo sa radom. Prosječan broj korisnika po dnevnom boravku je 20, što znači da je u ovom momentu projektom obuhvaćeno približno 200 korisnika.

Projekat u značajnoj mjeri doprinosi socijalizaciji starije populacije kroz pružanje sljedećih usluga: razgovori i druženja u cilju prevladavanja usamljenosti i socijalne izolovanosti; organizovanje sportskih i kulturnih dešavanja; organizovanje izleta i obilazaka kulturno istorijskih spomenika, organizovanje društvenih igara u okviru boravka; korišćenje biblioteke i čitanje dnevne štampe; jedan besplatan obrok i dnevno posluženje; psihosocijalna podrška; pružanje sitnih medicinskih usluga kao i savjetodavno-edukativne radionice.

Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za starija lica za period 2018-2022. godine kao opšti cilj definiše unapređenje socijalne zaštite starijih lica, sa integrisanim uslugama i podrškom radi očuvanja i poboljšanja kvaliteta njihovog života. Kroz dalji razvoj usluga, posebno usluga *Dnevni boravci za starija lica* i usluge *Pomoć u kući* doprinosi se što dužem ostanku starije populacije u okviru svog primarnog okruženja-porodice, odlaže se njihovo smještanje u institucije i samim tim značajno doprinosi ostvarenju opšteg cilja Strategije.

CENTAR ZA SOCIJALNI RAD

Centar za socijalni rad je javna ustanova koja odlučuje o pravima iz socijalne zaštite, u skladu sa Zakonom. Centar za socijalni rad može osnovati samo država, a može se osnovati na teritoriji jedne ili više opština. Centar za socijalni rad: obavlja procjenu stanja, potreba, snaga i rizika korisnika i drugih lica značajnih za korisnika, procjenu podobnosti staraoca, hranitelja i usvojioca, izradu i praćenje individualnih planova usluga, rješava u prvom stepenu o zahtjevima za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite, preduzima mjere, pokreće i učestvuje u sudskim i drugim postupcima, vodi evidencije i stara se o čuvanju dokumentacije korisnika i obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

Kada su u pitanju usluge socijalne i dječje zaštite, centar za socijalni rad pruža uslugu neodložne intervencije, kako je definisano Zakonom, dok druge vrste usluga nisu u nadležnosti centara, osim ukoliko se ne pokrene mogućnost za pružanje nekih vrsta usluga prema postojanju resursa za pružanje usluge, kao što su projektne aktivnosti i slično. Aktuelno, u okviru projekta "Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite", koji realizuje Ministarstvo rada i socijalnog staranja u saradnji sa Kancelarijom UNDP u Crnoj Gori, pruža se usluga pomoć u kući, a pružaoci usluge su centri za socijalni rad. Ova usluga pruža se u 15 opština u Crnoj Gori. Usluga dnevnog boravka za starije se takođe pruža u okviru ovog projekta. Prikaz u kojim opštinama korisnici mogu raspolagati ovom uslugom, dat je u tabeli u daljem tekstu, u kojoj je dat pregled centara za socijalni rad.

Rad centara za socijalni rad snažno se oslanja na dostupnost usluga u zajednici, što je svakako uslovljeno i sveukupnim resursima opština za koje su centri za socijalni rad, odnosno područne jedinice, osnovani. Ovo znači, da centri predstavljaju središnju tačku, ili bolje reći neminovan korak ka ostvarenju prava na usluge, jer centri identifikuju potrebe korisnika i u skladu sa procjenama upućuju korisnika na korišćenje određenih usluga socijalne i dječje zaštite.

Konačno, centri za socijalni rad su osnova sistema socijalne i dječje zaštite na kojoj se temelji podrška najranjivijim i najosjetljivijim grupama stanovništva u našoj zemlji.

U Crnoj Gori organizovano je 13 centara za socijalni rad sa područnim jedinicama, a prikaz po opštinama, nalazi se u narednoj tabeli.

Tabela 4 Prikaz centara za socijalni rad i usluga koje pružaju

CSR	VRSTA USLUGE
Centar za socijalni rad Podgorica i područne jedinice za opštine Golubovci i Tuzi	Neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Danilovgrad	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Plav i područna jedinica u Gusinju	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Pljevlja i područna jedinica u Žabljaku	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Bar i područna jedinica u Ulcinju	Neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Bijelo Polje	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Herceg Novi	Neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Nikšić i područne jedinice u Plužinama i Šavniku	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Berane i područne jedinice Andrijevića i Petnjica	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Rožaje	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Mojkovac i područna jedinica Kolašin	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Kotor i područne jedinice u Tivtu i Budvi	Neodložna intervencija
Centar za socijalni rad Cetinje	Podrška za život u zajednici (pomoć u kući, dnevni boravak), neodložna intervencija

USTANOVE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Pored centara za socijalni rad, kao javnih ustanova, Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti definiše još tri vrste javnih ustanova, a to su: ustanova za djecu i mlade, ustanova za odrasla i stara lica i ustanova za odmor i rekreaciju. Javne ustanove kao pružaoci usluga, pružaju usluge podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, kao i usluge smještaja djece, mladih, odraslih i starih lica.

Tabela 5 Prikaz ustanova socijalne i dječje zaštite

USTANOVA	VRSTA USLUGE
JU Dom starih Bijelo Polje	Smještaj starijih lica
Resursni centar za sluh i govor Kotor "Dr. Peruta Ivanović"	Rehabilitacija djece sa oštećenjem sluha i govora
Dom starih "Grabovac" Risan	Smještaj starijih lica
Dječji dom " Mladost" Bijela	Smještaj u ustanovu, smještaj u prihvatilište-sklonište, podrška za život u zajednici (dnevni boravak), savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge (SOS telefon)
JU Resursni centar za djecu i mlade "Podgorica" Podgorica	Edukacija i rehabilitacija djece, mladih i odraslih sa tjelesnim, senzornim i kombinovanim smetnjama
JU Zavod "Komanski most" Podgorica	Smještaj lica sa mentalnom ometenošću
Centar za djecu i mlade "Ljubović" Podgorica	Smještaj djece sa problemima u ponašanju
JU Resursni centar za djecu i osobe sa intelektualnim smetnjama i autizmom "1. jun" Podgorica	Smještaj

JU "Lovćen-Bečići" Cetinje	Rekreativno-edukativni centar
JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju "Tisa" Bijelo Polje	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju Nikšić	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Pljevlja	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Herceg Novi	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju "Lipa" Plav	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju "Sirena" Ulcinj	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Berane	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u Prijestonici Cetinje	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Centar za podršku djeci i porodici Bijelo Polje	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci Podgorica	Smještaj lica sa bolestima zavisnosti
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Glavnog grada Podgorice	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Mojkovac	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)
JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju - Rožaje	Podrška za život u zajednici (dnevni boravak)

MAPIRANJE I ZASTUPLJENOST DRUGIH USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Novim zakonskim rješenjima omogućen je pluralitet pružanja usluga, odnosno mogućnost da veći broj organizacija pruža različite usluge, čime se postiže zadovoljenje potreba korisnika.

Obzirom da je proces licenciranja u Crnoj Gori u toku, u okviru mapiranja usluga smo se usmjerili na sve pružaoce usluga, bez obzira na to da li posjeduju licencu. U ovom odjeljku prikazuju se drugi pružaoци usluga, koji još uvijek nisu licencirani. Na upitnik je odgovorilo i jedno privredno društvo, tačnije Dom starih „Duga“ iz Danilovgrada, ali ga nismo prikazali u narednoj tabeli, budući da se radi o samo jednom pružaoцу iz kategorije pružaoца usluga kao privrednog društva. Takođe, prikazana je dostupnost opštinskih organizacija Crvenog krsta koje se takođe bave pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite.

U narednoj tabeli prikazan je broj nelicenciranih nevladinih organizacija po opštinama u Crnoj Gori.

Tabela 6 Broj nevladinih organizacija koje još uvijek nemaju licencu po opštinama/gradovima

Grad	Broj NVO	Procenat
Podgorica	22	37,3%
Nikšić	3	5,1%
Cetinje	1	1,7%
Plužine	1	1,7%
Žabljak	2	3,4%
Bijelo Polje	3	5,1%
Pljevlja	1	1,7%
Plav	3	5,1%
Berane	3	5,1%
Mojkovac	2	3,4%
Bar	5	8,5%
Herceg Novi	1	1,7%
Kolašin	2	3,4%
Rožaje	6	10,2%
Ulcinj	1	1,7%
Budva	3	5,1%

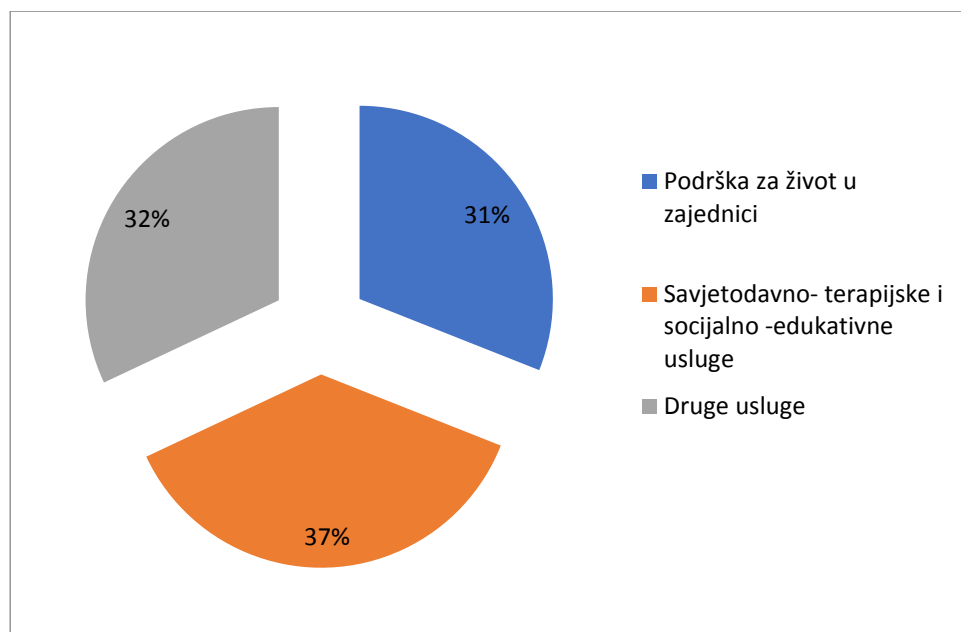
Rasprostranjenost nevladinih organizacija kao tzv. drugih pružaoca usluga, ili pružaoca usluga koji još uvijek nisu dobili licencu ili je proces licenciranja njihovih usluga u toku, vidi se iz priložene tabele. Primjećuje se najveća zastupljenost u centralnom regionu, zatim sjevernom i na kraju južnom regionu Crne Gore.

Usluge koje su dostupne od strane nelicenciranih nevladinih organizacija su usluge podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, kao i niz tzv. *drugih* usluga, a koje se mogu vidjeti u katalogu usluga koji se nalazi u daljem tekstu izvještaja.

Tabela 7 Zastupljenost usluga prema vrstama kod nevladinih organizacija

Vrsta Usluge	Frekvencija	Procenat
Podrška za život u zajednici	28	31%
Savjetodavno - terapijske usluge i socijalno - edukativne usluge	34	37%
Druge usluge	29	32%

Grafik 4 udio usluga prema vrstama kod nevladinih organizacija

Najzastupljenije su savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, koje čine udio od 37% u ukupnom broju nelicenciranih usluga. Usluge podrške za život u zajednici čine udio od 31%. U kontekstu *drugih* usluga evidentirano je 29 usluga socijalne i dječje zaštite, što čini udio od 32% sa naglaskom da su neki pružaoci naveli o kojoj *drugoj* usluzi je riječ, dok su neki pružaoci samo zaokružili *drugo* kao vrstu usluge.

Mapirano je 12 opštinskih organizacija Crvenog krsta, a raspoloživost usluga koje pružaju prikazana je u narednoj tabeli.

Tabela 8 Zastupljenost usluga prema vrstama kod opštinskih organizacija Crvenog Krsta

Vrsta Usluge	Frekvencija	Procenat
Podrška za život u zajednici	7	32%
Savjetodavno - terapijske usluge i socijalno - edukativne usluge	8	36%
Druge usluge	7	32%

Crveni krst je nezavisna, neprofitna i dobrovoljna humanitarna organizacija koja obavlja djelatnost od javnog interesa i vrši poslove utvrđene Zakonom o Crvenom krstu Crne Gore. Djelatnosti Crvenog krsta, između ostalog, usmjerene su na pružanje pomoći ugroženim licima, socijalnu zaštitu i unaprijeđivanju humanitarnih vrijednosti društva.

KATALOG USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Licencirani pružaoci usluga kao i svi drugi pružaoci usluga iz oblasti socijalne i dječje zaštite, prikazani su po opštinama u kojima se pružaju usluge.

Pružaoци usluga su prikazani prema vrsti pružaoca, vrsti usluga koje pružaju i korisničkim grupama. Pojedine organizacije pružaju usluge na teritoriji većeg broja opština, kao što su na primjer centri za socijalni rad sa područnim jedinicama. Pojedinačne područne jedinice su u funkciji ostvarivanja prava stanovnika na teritoriji opštine na kojoj su osnovane.

U katalogu usluga koji slijedi prikazani su svi centri za socijalni rad kao i područne jedinice onih centara koji ih imaju.

Takođe, pojedine područne jedinice za pojedine opštine izuzete su iz kataloga budući da za te opštine nemamo podatke o dostupnim uslugama socijalne i dječje zaštite, pa ih navodimo u ovom dijelu teksta, da ne bi bile izostavljene. Područne jedinice o kojima je riječ odnose se na opštine: Gusinje, Golubovci, Tuzi, Andrijevića, Petnjica, Šavnik i Tivat. Pored toga, iz kataloga su izostale i informacije o pojedinim opštinskim organizacijama Crvenog krsta, budući da nismo dobili odgovore na dostavljeni upitnik.

BAR

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	"Adria"	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno- terapijska i socijalno - edukativna	Dnevni boravak/centar, personalna asistencija	-	Odrasla lica sa invaliditetom
2	"Povjerenje"	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Školska omladina-prevenција bolesti zavisnosti,odrasla lica sa invaliditetom, odrasla lica koja su žrtve zanemarivanja zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici,odrasla lica oboljela od teških oboljenja-psihoonkološko savjetovalište, starija lica
3	"Svetionik"	NVO	-	-	Medjunarodni seminari, edukativne usluge	Djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, maloljetni roditelj/i sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, druga djeca i mladi

4	Caritas Barske nadbiskupije	NVO	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak pomoć u kući	-	Odrasla lica sa invaliditetom, starija lica sa invaliditetom, starija lica koja su žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici, ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve, druga starija lica
5	Centar za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj	JU	Podrška za život u zajednici, neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje uz podršku	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
6	Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Personalna asistencija, terapija	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
7	Opštinska oorganizacija Crveni krst	OČK	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijska i socijalno - edukativna	-	Klub za stara lica, volonterski rad-pomoć	Djeca i mladi u sukobu sa zakonom, socijalno ugrožena lica - RE, migranti, odrasla i starija lica sa invaliditetom, odrasla lica u sukobu sa zakonom, beskućnici

BERANE

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Ženska organizacija "Feniks"	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno edukativne usluge	Personalna asistencija, savjetovanje, medijacija	-	Djeca koja zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške, odrasla i starija lica sa invaliditetom i žrtve raznih oblika zlostavljanja
2	Crnogorska Iskra Berane	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno edukativne usluge	Savjetovanje, terapija	-	Djeca i mladi u sukobu sa zakonom, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, mladi i odrasli koji zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, starija lica sa invaliditetom, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, maloljetne trudnice bez porodične podrške
3	Organizacija slijepih za Berane, Andrije vicu, Plav i Rožaje	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno edukativne usluge	Savjetovanje, terapija, medijacija	-	Djeca i mladi sa teškoćama u razvoju, odrasli i stariji sa invaliditetom

4	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno edukativne usluge	Pomoć u kući, personalna asistencija	-	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca u sukobu sa zakonom, maloljetne trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, maloljetni roditelj/i sa djetetom bez porodične podrške, djeca i mladi romske nacionalnosti kroz projekat EU, odrasli i stariji sa invaliditetom
5	Udruženje roditelja djece sa smetnjama u razvoju „Ljepša budućnost“	NVO	Podrška za život u zajednici	Personalna asistencija	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla lica sa invaliditetom
6	Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	JU	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno edukativne usluge	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
7	Centar za socijalni rad za opštine Berane, Andrijevica i Petnjica	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.

BIJELO POLJE

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju "Tisa"	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
2	Udruženje paraplegičara Bijelo Polje i Mojkovac	NVO	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući, personalna asistencija	-	Djeca sa fizičkim invaliditetom, odrasli i stariji sa invaliditetom
3	SOS telefon za zene i djecu žrtve nasilja Bijelo Polje	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje, SOS telefon, drugo	-	Djeca i mladi žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, odrasla i starija lica koja su žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške
4	Udruženje roditelja djece i mladih sa smetnjama u razvoju "OAZA"	NVO	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući, personalna asistencija	Radno okupaciona terapija, pravna i savjetodavna pomoć roditeljima, psiho socijalna podrška roditeljima	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla i starija lica sa invaliditetom

5	Centar za socijalni rad	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Pomoć u kući, stanovanje uz podršku	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
6	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	-	-	Pomoć u hrani i obezbjeđivanju higijene	Djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve trgovine ljudima, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške, odrasli i stariji sa invaliditetom, lica koja su beskućnici
7	Dom starih Bijelo Polje	JU	Podrška za život u zajednici ,usluge smještaja	Usluge smještaja, dnevni boravak	-	Odrasla i stara lica i odrasla i stara lica s invaliditetom
8	Centar za podršku djeci i porodici	JU	Usluge smještaja	Smještaj u prihvatilište/sklonište	-	Odrasla i stara lica, odrasla lica sa djecom

BUDVA

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Područna jedinica centra za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva	JU	Usluge neodložne intervencije	Usluge neodložne intervencije	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
2	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	Podrška za život u zajednici, savjetodvano - terapijska i socijalno - edukativna, druge usluge	Pomoć u kući, savjetovanje	-	Djeca i mladi u sukobu sa zakonom, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, odrasla i starija lica sa invaliditetom, odrasla i starija lica u sukobu sa zakonom, žrtve zlostavljanja i nasilja u porodici
3	Centar za razvoj i kulturu govora "Znakovi"	NVO	Savjetodvano - terapijska i socijalno - edukativna	Savjetovanje	-	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju

4	Udruženje roditelja djece i mladih sa smetnjama u razvoju "Puževa kućica"	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijska i socijalno - edukativna	Pomoć u kući, personalna asistencija, savjetovanje, terapija	-	Djeca i mladi sa teškoćama u razvoju
5	"Maslačak"	NVO	-	-	Prikupljanje dobrovoljnih priloga za dalje liječenje	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju

CETINJE

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Udruženje lica sa tjelesnim invaliditetom Crne Gore	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, personalna asistencija, savjetovanje	Održavanje higijene, nabavka namirnica, lijekova u dogovoru sa korisnicima	Mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla lica sa invaliditetom

2	Centar za socijalni rad za Prijestonicu	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
3	Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u Prijestonici	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju

DANILOVGRAD

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Centar za socijalni rad	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući, usluge neodložne intervencije	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.

2	Dom starih "Duga"	PRIVREDNO DRUŠTVO	Smještaj	Smještaj u ustanovu	-	Odrasla i starija lica sa invaliditetom
3	Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama u razvoju

HERCEG NOVI

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Centar za socijalni rad	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak, usluge neodložne intervencije	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
2	Dnevni centar za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	JU	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijska i socijalno - edukativna	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju

3	"Urban Nova"	NVO	Savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca, mladi, stari
4	Dječji dom "Mladost"	JU	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne, smještaj	Dnevni boravak, stanovanje uz podršku, SOS telefon, smještaj u ustanovu, smještaj u prihvatilište/sklonište	-	Djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici, djeca čiji roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava, mladi bez roditeljskog staranja, mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, mladi žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici

KOLAŠIN

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pruža oca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama i smetnjama u razvoju "Zvijezda"	NVO	Savjetodavno -terapijske i socijalno- edukativne usluge	Personalna asistencija, savjetovanje, terapija	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju

2	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući	Humanitarna pomoć, paketi prehrane, higijena, geronto domaćice, pomoć starima	Djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške, korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice i porodice bez stalnih primanja
3	"Argus"	NVO	Podrška za život u zajednici	-	-	-
4	Područna jedinica centra za socijalni rad Mojkovac	JU	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.

KOTOR

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Opštinska organizacija Crveni krst	OČK	Podrška za život u zajednici, savjetovano-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, savjetovanje	-	Djeca, mladi , odrasli koji su Romske populacije, lica u stanju socijalnih potreba
2	Centar za socijalni rad za opštine Kotor,Tivat i Budva	JU	Usluge neodložne intervencije	Usluge neodložne intervencije	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
3	Porodični centar	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca bez roditeljskog staranja,sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca žrtve zlostavljanja, nasilja u porodici,djeca čiji roditelji nisu saglasni oko vršenja roditeljskog prava,samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške

MOJKOVAC

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Udruženje hendikepiranih " SRCE "	NVO	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući, personalna asistencija	-	Djeca i mladi sa teškoćama u razvoju, odrasli i stari sa invaliditetom
2	Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju "Mojkovac"	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa teškoćama u razvoju
3	Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Personalna asistencija, terapija	-	Djeca i mladi sa teškoćama u razvoju

4	Centar za socijalni rad za opštine Mojkovac i Kolašin	JU	Podrška za život u zajednici, neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
5	Opštinska organizacija Crveni krst	OČK	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne, usluge smještaja	Pomoć u kući, savjetovanje, medijacija, smještaj u prihvatilište	-	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, sa smetnjama i teškoćama u razvoju, žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici, maloljetne trudnice i maloljetni roditelji bez porodične podrške, odrasla lica sa invaliditetom, odrasla lica koja su žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici

NIKŠIĆ

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	-	-	Humanitarna pomoć, briga o starima	Djeca, mladi, odrasli stari, u stanju socijalnih potreba
2	Centar za socijalni rad za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući	Gradski vešeraj	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
3	Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla lica sa invaliditetom
4	Udruženje "Plegije"	NVO	Podrška za život u zajednici	Personalna asistencija	Pristupačan prevoz/prevoz "od vrata do vrata"	Odrasla lica sa invaliditetom, diskriminirana lica sa invaliditetom

5	UZPD Nikšić	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne usluge	Dnevni boravak, pomoć u kući, personalna asistencija, savjetovanje, terapija	materijalna pomoć	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, odrasla lica sa invaliditetom
6	Nevladino udruženje "Impuls"	NVO	Savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca bez roditeljskog staranja, djeca u sukobu sa zakonom, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici, starija lica koja su žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici
7	SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić	NVO	Savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne usluge	Dnevni boravak, savjetovanje, SOS telefon, smještaj u prihvatilište /sklonište	-	Djeca i mladi žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, odrasla i starija lica koja su žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici
8	Mreža za edukaciju i razvoj servisa podrške - MERSP	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne usluge	Personalna asistencija, savjetovanje	-	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca u sukobu sa zakonom, djeca koja zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, žrtve trgovine ljudima, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške, odrasla lica sa invaliditetom, odrasli i stariji u stanju socijalnih potreba

9	Centar za bezbjedonsna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore „Defendologija“	NVO	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa problemima u ponašanju
---	--	-----	------------------------------	----------------	---	---

PLAV

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Udruženje roditelja djece i omladine sa teskocama u razvoju	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno -terapijske i socijalno- edukativne usluge	Pomoć u kući, personalna asistencija, stanovanje uz podršku, prevođenje i tumačenje na znakovni jezik, savjetovanje	-	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju

2	Centar za socijalni rad za opštine Plav i Gusinje	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući, usluge neodložne intervencije	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
3	SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne, usluge	Svratište, personalna asistencija, savjetovanje, terapija, SOS telefon, medijacija, smještaj u prihvatilište/sklonište	-	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, djeca u sukobu sa zakonom, djeca koja zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici, maloljetne trudnice bez porodične podrške, maloljetni roditelj/i sa djetetom bez porodične podrške, odrasla starija lica u sukobu sa zakonom, koja zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije, beskućnici
4	Mreža 9	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno - terapijske i socijalno - edukativne	Pomoć u kući, personalna asistencija, svratište, medijacija, savjetovanje, SOS telefon	-	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, sa smetnjama i teškoćama u razvoju djeca u sukobu sa zakonom, djeca koja zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici, maloljetne trudnice bez porodične podrške, maloljetni roditelj/i sa djetetom bez porodične podrške, odrasla i starija lica sa invaliditetom, u sukobu sa zakonom, koja zlorabljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije, beskućnici, Romi

5	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući	-	Starija lica sa invaliditetom, socijalno ugrožena lica i usamljena lica
6	Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju "Lipa"	NVO	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju

PLJEVLJA

r.b.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Opštinska organizacija Crvenog krsta	OCK	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-trapijske i socijalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, savjetovanje, terapija	-	Djeca bez roditeljskog staranja, mladi u sukobu sa zakonom, trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, odrasla lica sa invaliditetom, odrasla lica koja su beskućnici, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život
2	Udruženje mladih "Alternativa"	NVO	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, odrasla i starija lica sa invaliditetom, odrasla lica koja su beskućnici

3	Centar za socijalni rad za opštine Pljevlja i Žabljak	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Pomoć u kući, usluge neodložne intervencije	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
4	Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla lica sa invaliditetom
5	JU Dom starih "Pljevlja"	JU	Smještaj	Smještaj u ustanovu	-	Odrasla lica sa invaliditetom, odrasla lica koja su beskućnici, starija lica sa invaliditetom, starija lica koja su žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici, ili kod kojih postoji opasnost da će postati žrtve, starija lica žrtve trgovine ljudima, starija lica koja su beskućnici
6	Nevladino udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju "Zračak Nade"	NVO	-	-	Usluga prilagođenog prevoza za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju	Mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju

PODGORICA

rb	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
2	Nacionalna asocijacija roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju Crne Gore-Nardos	NVO	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući, personalna asistencija	Besplatno pravno savjetovanje, dvo-dnevne radionice za roditelje i djecu sa invaliditetom.	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Roditelji djece i omladine sa invaliditetom
3	Prvo udruženje roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju	NVO	Podrška za život u zajednici i savjetodavno-terapijske i sociojalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, terapija	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju

4	Fondacija "Ognjen Rakocevic"	NVO	Podrška za život u zajednici i savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Dnevni boravak,savjetovanje, terapija	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
5	NVO Prima	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije, LGBT, pripadn manjin.grupa, mladi sa tešk.u razvoju,mladi koji zloup.drogu, alkohol
6	Crnogorski ženski lobi	NVO	-	SOS, prihvatilište/sklonište	-	Djeca, mladi, odrasli i stari. Žrtve bez roditeljskog staranja, žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici,eksploatacije,beskućnici, žrtve trgovine ljudima
7	Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci	JU	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, usluge smještaja	Savjetovanje, terapija, SOS, smještaj	-	Odrasla i starija lica koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva
8	Javna ustanova Zavod "Komanski most"	JU	Smještaj	Smještaj	-	Odrasla i starija lica sa mentalnom ometenošću i drugim kombinovanim smetnjama

9	Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore	NVO	Podrška za život u zajednici	Personalna asistencija	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla lica sa invaliditetom
10	Organizacija slijepih za Podgoricu, Danilovgrad i Kolasin	NVO	Podrška za život u zajednici	-	-	Djeca, mladi, odrasli, slijepa lica
11	Crveni krst Crne Gore	OČK	Podrška za život u zajednici i savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, personalna asistencija, tumačenje i prevođenje na znakovni jezik	-	Djeca, mladi, odrasli, RE populacija, tražioci azila, socijalno ugrožena lica, beskućnici, odrasli s invaliditetom
12	"Preporod"	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje, SOS	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u sukobu sa zakonom i koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, beskućnici
13	Asocijacija "Spektra"	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca, mladi, odrasli i stariji koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici, transrodne i rodno varijantne osobe.

14	Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-educativne usluge	Personalna asistencija, savjetovanje, terapija	Savjetovanje	Djeca, mladi i odrasli sa smetnjama i teškoćama u razvoju, roditelji, braća i sestre djece sa smetanjama i teškoćama u razvoju
15	Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa"	NVO	Savjetodavno-tarpijske i socijalno-educativne usluge	-	Mentorska podrška za 20 pčelara - lica sa invaliditetom.	Djeca, mladi sa teškoćama u razvoju. Odrasla lica sa invaliditetom. Roditelji i staratelji djece i mladih sa smetnjama u razvoju. Samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život
16	Udruženje Roditelji	NVO	Savjetodavno-tarpijske i socijalno-educativne usluge	Savjetovanje, SOS	Jednokratne pomoći porodicama, neformalno obrazovanje i informisanje, savladavanje školskog gradiva kod djece, pružanje pravnih savjeta	Djeca, mladi, odrasli. Djeca iz socijalno ugroženih porodica i ostala djeca čiji se roditelji obrate za podršku i pomoć ili ih upute iz centara za socijalni rad. Trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život. Roditelji koji imaju pitanja u vezi sa odnosom sa djetetom (vaspitanjem), roditelji u stanju socijalne potrebe

17	Sigurna ženska kuća	NVO	Savjetodavno-tarpijske i socijalno-educativne usluge. Usluge smještaja	Savjetovanje, SOS, prihvatilište/sklonište	Pravna pomoć, medijacija u kontaktu sa institucijama, psihološka pomoć, povjerljivo lice, zastupanje stranaka pred sudovima	Djeca, mladi, odrasli, stariji. Maloljetne trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život. Djeca sa majkama koje su žrtve nasilja u porodici. Trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život. Žene žrtve nasilja u porodici
18	Asocijacija poslovnih žena Crne Gore	NVO	-	-	Unapređenje položaja žena	Odrasli
19	Juventas	NVO	Savjetodavno-tarpijske i socijalno-educativne usluge	Savjetovanje, terapija	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji. Djeca, mladi, odrasli i stariji u sukobu sa zakonom, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva. Djeca iz porodica čiji roditelj/i koriste alkohol, drogu ili neka druga opojna sredstva, djeca romske populacije. LGBT osobe, osobe na izdržavanju kazne zatvora

20	JU Centar "Ljubović"	JU	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge, usluge smještaja	Savjetovanje, terapija, smještaj	-	Djeca do navršениh 18 godina. Djeca i mladi koji su u sukobu sa zakonom, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca koja se zateknu van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojica ili staratelja. Maloljetni migranti bez pratnje i maloljetni tražioci azila
21	Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuzi	JU	Podrška za život u zajednici, usluge, neodložne intervencije	Dnevni boravak, stanovanje uz podršku, neodložne intervencije	Prikupljanje dokumentacije i pomoć u ostvarivanju određenih prava kod drugih organa	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
22	4 Life	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Dnevni boravak, svratište, savjetovanje	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva

23	Medjunarodna nevladina organizacija Crne Gore fondacija "Vrata milosti"	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, savjetovanje	-	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije. Odrasli i stariji sa invaliditetom, lica koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici
24	Nacionalna organizacija za rijetke bolesti CG	NVO	-	-	-	Djeca i mladi sa teškoćama u razvoju
25	Nevladino udruženje "Zinak"	NVO	Savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	Organizacija besplatnih socijalnih servisa podrške: organizacija besplatnih izleta, informativnih, sportskih, kreativnih i drugih radionica	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djeca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije. Odrasli i stariji sa invaliditetom, lica koja zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici

26	"Futura"	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Pomoć u kući, personalna asistencija, savjetovanje, terapija, SOS	Geronto program, pregledi kod dr specijalista, pomoć pri prikupljanju potrebne dokumentacije za sticanje prava na tuđu njegu	Odrasla lica sa invaliditetom, dementna lica i njihovi negovatelji, članovi porodice
27	Udruženje roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju "Pružite nam šansu" Crne Gore	NVO	Podrška za život u zajednici savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Dnevni boravak	-	Mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
28	Psihološko savjetovalište "Minja"	NVO	Savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, u sukobu sa zakonom, koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva

29	Centar za prava djeteta Crne Gore	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Dnevni boravak, stanovanje uz podršku, savjetovanje	-	Djeca bez roditeljskog staranja, sa poremećajima u ponašanju i učenju, djeca iz socijalno ugroženih i disfunkcionalnih porodica, djeca iz porodica koje su u procesu razvoda, djeca uključena u život i rad na ulici. Mladi bez roditeljskog staranja. Samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, druga odrasla lica
30	CAZAS	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno-tarpijske i socijalno-edukativne usluge	Dnevni boravak, savjetovanje, terapija, SOS, medijacija	-	Djeca ,mladi i odrasli koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, koji su u sukobu sa zakonom, trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj/i sa djecom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život
31	" Nase doba"	NVO	-	-	Pomoć oko odlaska ljekaru, vadjanja dokumenata, sitnih nabavki	Socijalno ugrozeni, smjesteni u dom za stare
32	„Don Bosko Centar“	NVO	-	-	Rad omladinskog centra, radioni	Djeca u sukobu sa zakonom, djeca ulice, Romi, mladi zavisnici elektronskih uređaja (telefon, računar)

					ce	
33	SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja	NVO	Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje,SOS telefon,medijacija,smještaj u prihvatilište/sklonište	-	Mladi i odrasli koji su žrtve nasilja u porodici,trudnice bez porodične podrške,samohrani roditelj,starija lica s invaliditetom,starija lica koja su žrtve zlostavljanja, nasilja u porodici, eksploatacije

PLUŽINE

r.br.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	"Eviva Piva"	NVO	-	-	-	Starija lica sa invaliditetom
2	Područna jedinica centra za socijalni rad Nikšić	JU	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.

RISAN

r.br.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
1	Dom starih "Grabovac"	JU	Smještaj	Smještaj u ustanovu, smještaj u prihvatilište/sklonište	-	Odrasla lica sa invaliditetom i starija lica

ROŽAJE

r.br.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
-------	-----------------	----------------	--------------	------------	--------------	-----------

1	Centar za socijalni rad	JU	Podrška za život u zajednici, usluge neodložne intervencije	Dnevni boravak, pomoć u kući	-	Djeca, mladi, odrasli, stariji u stanju socijalnih potreba.
2	Udruženje paraplegičara Crne Gore	NVO	Savjetodavno -terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, odrasla i starija lica sa invaliditetom
3	Humanitarni Fond Rožaje	NVO	-	-	Pomoć u osnovnim životnim namirnicama, pomoć djeci bez jednog roditeljima, pomoć starim osobama.	Djeca i mladi bez roditeljskog staranja, mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, mladi koji su beskućnici, odrasla i starija lica sa invaliditetom, beskućnici
4	"Djeca-ENFANTS"	NVO	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak, pomoć u kući	Pomoć učenicima RE zajednice u nastavi/saradnja sa roditeljima te	Djeca Romske i Egipćanske populacije

					djece i skolama	
5	NVO "Ikre"	NVO	Podrška za život u zajednici	Pomoć u kući	-	Starija lica
6	"Zeleni polumjesec"	NVO	Savjetodavno -terapijske i socijalno-edukativne usluge	Savjetovanje	-	Mladi koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva
7	Dnevni Centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju

ULCINJ

r.br.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
-------	-----------------	----------------	--------------	------------	--------------	-----------

1	Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teskocama u razvoju "Sirena"	JU	Podrška za život u zajednici	Dnevni boravak	-	Djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju
2	Opštinska organizacija Crveni krst	OCK	-	-	Pomoc u ishrani ,odjeći i obući kao i pomagala za osobe sa invaliditetom	Djeca, mladi, odrasli i stari koji pripadaju siromašnom dijelu stanovništva
3	Područna jedinica centra za socijalni rad Bar	JU	Neodložna intervencija	Neodložna intervencija	-	Djeca, mladi, odrasli i stari u stanju socijalnih potreba

ŽABLJAK

r.br.	Pružalac usluge	Vrsta pružaoca	Vrsta usluga	Tip usluga	Druge usluge	Korisnici
-------	-----------------	----------------	--------------	------------	--------------	-----------

1	NU roditelja, djece i omladine sa teškoćama u razvoju „NOVA NADA-NEW HOPE“	NVO	Savjetodavno- terapijske i socijalno - edukativne usluge	Savjetovanje, terapija	Usluge logopeda, za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju i sa govorno- jezičkim teškoćama.	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca sa govorno - jezičkim teškoćama koja imaju očuvane intelektualne sposobnosti
2	Organizacija za rehabilitaciju omladine i dijete sa posebnim potrebama	NVO	Podrška za život u zajednici, savjetodavno- terapijske i socijalno- edukativne usluge	Personalna asistencija, savjetovanje, terapija	Usluge koje obavljaju personalni asistenti i asistenti u nastavi	Djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju
3	Područna jedinica centra za socijalni rad Pljevlja	JU	Podrška za život u zajednici, neodložna intervencija	Pomoć u kući, neodložna intervencija	-	Djeca, mladi, odrasli i stari u stanju socijalnih potreba

KATEGORIJE KORISNIKA USLUGA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore" broj 27/13), kod definisanja cilja socijalne i dječje zaštite, obrazlaže kategorije korisnika koje se posebno štite.

DIJETE:

- bez roditeljskog staranja
- čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara
- sa smetnjama i teškoćama u razvoju
- sa problemima u ponašanju
- koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva
- koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva
- žrtva trgovine ljudima
- kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava
- koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja
- trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život
- samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život
- kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik zaštite

MLADO LICE:

- koje je bilo dijete bez roditeljskog staranja
- kojem je usljed socijalno posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite

ODRASLO I STARO LICE:

-sa invaliditetom

-koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva

-žrtva trgovine ljudima

-koje je beskućnik

-trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život

-samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život

-kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik zaštite

ZAKLJUČAK

- Ukoliko se posmatra broj pružaoca usluga, podrška građanima se dominantno pruža kroz pružanje usluga koje još uvijek nisu licencirane. Ovdje se preporučuje povećanje napora ka podršci za licenciranje u cilju unaprjeđenja standarda i kvaliteta samih usluga.
- Među licenciranim pružaocima usluga, najzastupljeniji su pružaoci usluga iz javnog sektora (61%), koji prije svega pružaju usluge dnevnog boravka, smještaja u prihvatilište i smještaja u ustanovu, dok nevladine organizacije češće pružaju savjetodavno-terapijske usluge. Potrebno je fokusirati se na povećanju napora ka podršci za licenciranje NVO sektora, a posebno treba analizirati učešće u pružanju usluga dnevnih boravaka i prihvatilišta, odnosno analizirati prepreke za NVO, posebno kada se radi o strukturalnim uslovima i kapacitetima neophodnim za pružanje navedenih i ostalih usluga koje su manje zastupljene kod nevladinih organizacija.
- Obzirom da je većina pružaoca usluge licencirana krajem 2018. godine i početkom 2019. godine, predlaže se detaljnije ispitivanje njihovih iskustava u pružanju usluga u cilju eventualnog poboljšanja i unaprjeđenja u segmentima u kojima se javljaju problemi.
- Konačno, potrebno je sprovesti detaljnije istraživanje za NVO pružaocima usluga u cilju identifikacije i determinacije kako uslova, tako prepreka i potreba sa kojima se ove organizacije suočavaju.
- Analiza ukazuje da na teritoriji svake opštine postoji bar jedna organizacija koja pruža usluge socijalne i dječje zaštite, odnosno programe podrške za ugrožene grupe. Međutim, potrebno je raditi na uspostavljanju holističke podrške na teritoriji svake jedinice lokalne samouprave, i razmotriti uvođenje regionalnih usluga.
- Kako bi se utvrdio preciznije obim dostupne podrške potrebno je u budućnosti sprovesti obuhvatnije istraživanje, koje bi osim mapiranja usluga obuhvatalo i analizu broja korisnika usluga i drugih karakteristika pružanja usluge, kao što su broj zaposlenih, kontinuitet pružanja usluge i obučenost kadrova.
- Zavod ostaje otvoren i dostupan svim organizacijama koje se bave pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite, a ne nalaze se u predmetnoj analizi i nisu odgovorile na

dostavljeni upitnik, da se obrate Zavodu, čime će im biti omogućeno da upitnik popune naknadno.